

De medicorum apud veteres Romanos degentium conditione dissertatio : qua contra viros celeberrimos Jac. Sponium & Rich. Meadium, M.D.D. servilem atque ignobilem eam fuisse ostenditur / authore Conyers Middleton.

Contributors

Middleton, Conyers, 1683-1750.

Publication/Creation

[Cambridge] : Prostant venales Cantabrigiae apud Edmundum Jeffery, M.DCC.XXVI. [1726]

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/c2dwuar7>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.



Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

36718/B

B. XIV
18/m

DE
MEDICORUM
APUD
VETERES ROMANOS
DEGENTIUM CONDITIOE
DISSERTATIO;
QUA

CONTRA VIROS CELEBERRIMOS

JAC. SPONIUM & RICH. MEADIUM, M. D. D.

Servilem atque Ignobilem eam fuisse

OSTENDITUR.

AUTHORE
CONYERS MIDDLETON, S. T. P.
ACADEMIÆ CANTABRIGIENSIS PROTO-
BIBLIOTHECARIO.

Prostant venales *Cantabrigiæ* apud EDMUNDUM JEFFERY,
Bibliopolam. M.DCC.XXVI.



MEDICORUM

ATQUE

VETERES ROMANOS

DIGNITATEM CONSERVANDAM

DISSECTATIO

QUA

CONTRA VICES CELEBRITATIS

JAC. STONUM & RICH. NEWBURY M.D.D.

— Servitium atque Ignorantiam cum fuisse

OSTENDITUR.

AUTHORE

CONTRIS MIDDLETON, S.T.P.

ACADEMIE GANTABRIGIENSIS PROTO.
BIBLIOTHECARIO.

Prostant vendunt Gantabrigie apud Edmundum Jeffery,
Bibliopolem. M.DCC.XXVI.



D E
M E D I C O R U M
 A P U D
V E T E R E S R O M A N O S
 Degentium Conditione
DISSERTATIO, &c.



VESPERI nuper cum Amici aliquot in Bibliothecam meam pro more coissemus, sermones cum familiares, tum eruditos etiam fortasse in noctem usq; producturi; cumq; unà, pro copia illa quam Cantabrigia nostra facile suppeditat, ex singulis ferè Scientiis docti aliqui adessent; posteaquam, ut in congressu solemus, novi quicquid vel in re-literariâ vel publicâ evenerat, in commune singuli contulissimus; Medico quodam, qui ex Collegio Regali convenerat, viro in primis probo atq; erudito, nonnulla fortè de Variolis apud nos tunc grassantibus interrogato; paucisq; in-

de de variâ curandi Methodo disputatis; ad Medicinam sensim labi sermo, inq; Artis ipsius præmiis & honoribus, Collegiique præcipuè Londinensis famâ & celebritate totus versari cæpit.

TUM ego; quàm vero, inquam, diversa est apud nos rei Medicæ facies, ac Romæ olim fuit, ubi ignobilis per tot secula, atq; abjecta Ars ipsa jacuit, non nisi à Servis atq; extremæ fortis hominibus tractata; quamq; tanquam illiberalem ac Cive prorsus indignam, de Romanis quidem nemo attingere sit dignatus? Hic autem Medicus noster subridens, haud credidisse se, inquit, prisca illa, ac obsoleta planè quorundam commenta, fidem adhuc apud ullos invenire; quæ sæpius confutata, doctorum plerique tanquam vana & futilia jam diu repudiassent; quæq; *Meadius* ipse, Medicorum longè Princeps, oratione quadâm Londini haud dudum habitâ, mera esse opprobria demonstraverat, omnemq; illam servitutis infamiam à *Medicis* prorsus in *Chirurgos* amoverat.

EGO vero, Meadii licet Autoritate gravitèr commotus, cujus quidem Orationem necdum videram, ne tamen quæ dixeram, temerè planè, nulloq; Auctore effutisse viderer, haud destiti alia sane multa in eandem sententiam differere, & nonnulla Veterum testimonia, quæ memoriæ tunc suppetebant, plura etiam ex schedulis pollicitus, ad causam, quam susceperam, confirmandam adducere: neq; dicere dubitavi, *Meadium* ipsum duplicitèr planè labi videri; primum, quòd *Medicos olim Romæ liberos esse & ingenuos*; deinde, quòd *Chirurgos à cæteris Medicis distingui omnino & segregari* putaret; cum Utrosq; communi cum nomine, tum conditione apud Veteres Romanos usos semper esse certissimum esset.

PRODUCTA adeo paulatim hac nostrâ disputatione, & familiaritèr admodum, ut inter Amicos, ultro citroq; pluribus verbis agitâtâ; interfatus demum *Juris Civilis Professor Regius*, Vir summâ modestiâ, pariq; eruditione; mihi se planè assentire dixit; propterea quòd apud Veteres Jurisperitos in *Servorum familiis Medicos semper recenseri* animadvertisset;

madvertisset; [1] quibus tamen is honos habitus; ut in *Servis familiam ducerent*; ac in Mancipiorum venditionibus cæteris omnibus *pluris æstimarentur*. *Chirurgos* autem quod attinebat; haud credere se, a *reliquis Medicis* antiquitus eos sejungi; at contra; quasi ii potius pro Medicis soli essent habendi; non meminisse aliam in Jure Civili Medicorum fieri mentionem, [2] ac eorum, qui *manu curare*, seu *secare* consueverint.

BAKERUS deniq; noster, qui colloquiis hisce nostris, non interesse solum, sed pro illâ, quâ præstat omnibus, Antiquitatis cognitione, præesse etiam solebat; cum opinioni meæ, suæ etiam sententiæ pondus, tanquam cumulum quendam adjecisset; tum instare omnes; ut hanc totam quæstionem, levitè jam ac fortuitò inchoatam, accuratiùs ipse tractandam atq; ad finem perducendam susciperem; quæq; memoritè tunc disputaram, quæq; ex schedulis plura promiseram, in ordinem, quam primùm per otium liceret, redigerem, atq; alio aliquo conventu nostro recitanda proponerem. Horum itaq; Autoritati obsecutus, ea omnia, quæ ad hanc causam pertinere, totamq; complecti videntur, collegi statim, atq; in hanc, quæ sequitur, perpetuæ dissertationis formam conjeci.

APUD veteres Romanos Medendi artem non solum minùs excultam, sed ne cognitam quidem esse, ex Monumentorum omnium silentio suspicari fas est. Cum enim alia omnia, quæ ad vitam, cultumq; civilem pertinent, accuratè legibus descripta, atq; egregiè sint constituta; nihil tamen in omni Civitatis temperatione, de Medicina unquam, vel à

[1] Servis autem & Ancillis majoribus decem annis, si sine arte sint, viginti solidis æstimandis; sin autem Artifices, ad triginta solidos æstimatione eorum procedente. Notarios quinquaginta solidos æstimari, Medicos autem & Obstetrices sexaginta. l. 3. Cod. Commun. de legat. &c.

[2] Si Medicus Servum imperitè secuerit, vel ex locato, vel ex lege Aquiliâ competere Actionem, l. 7. § f. ad leg. Aquil.

Regibus, vel à Consulibus institutum, aut præceptum reperitur : Nec per plura deinceps ab Urbe condita secula, ullius unquam Medici fama, nomenve memoriæ traditur; vel artis quidem ipsius ulla ferè à Scriptoribus fit mentio. Neq; mirum sane raram ibi rei fieri mentionem, cujus raram fuisse usum necesse sit; apud homines scilicet, summâ temperantiâ educatos, summisq; laboribus exercitatos; quorum valetudini, uti ait *Valerius Maximus* [1] quasi *quædam mater erat frugalitas, inimica luxuriosis epulis*. Eadem quippe causa, nimirum vitæ victusq; tenuitas, Urbem & Medicis & Morbis simul vacuum servabat; dum *illos* nec præmiis, nec quæstûs spe ulla allicere paupertas civium valebat; atq; *his* parca illa vivendi ratio omnem quasi materiam præcidens, medendi planè usui superfedebat. Nobilium interea pleriq; valetudinis tuendæ disciplinam quandam in suâ quisq; familiâ instituisse videntur, ut *Cato Senior* apud Plutarchum, [2] cum magno Medicorum omnium contemptu, gloriatur, se oleribus, carnibusq; ad concoquendum facilioribus, suam suorumq; valetudinem conservare solere.

IN hoc rerum statu Rempublicam sine Medicis ad sexcentesium usq; annum floruisse narrat [3] Plinius; qui tamen haud ita accipiendus est, quasi neminem omnino per tot secula Medicinæ operam dedisse asseruisset; quum Medicos, qualescunq; tandem ii fuerint, diu ante Romæ extitisse, & multi Auctores sint, [4] & ipse quidem *Arcagathum* quendam artem ibi antea exercuisse meminit: [5] itaq; hoc solum significasse intelligendus est; nullum illis temporibus Romanos habuisse Medicum, qui artis peritiâ, vel nominis famâ inclaruerit; artemq; ipsam interea jacuisse penitus, nullo lo-

[1] Lib. 2. c. 5. [2] In vita Cat. [3] Hist. Nat. l. 29. c. 1.

[4] Peste Romæ circiter annum 301. grassante, Medicos ægris curandis non sufficere meminit. Dion. Halicar.---it. Plaut. Rud. 5. 3.

G R. Quid tu, num Medicus quæso es?

L A. Immo edepol una litera plus sum, quam Medicus. G R. Tum tu Mendicus es. [5] Ibid.

co aut honore habitam, nec nisi à Servis & extremæ fortis hominibus administratam ; quos fere omnes à Græcis, (qui magnam Italiæ partem, Siciliamq; tunc omnem tenebant) aut bello captos, aut pretio emptos, aut fugitivos deniq; esse verisimile est : quum in Græcia Medicorum servulos, dominos confectando, [1] ægrosq; simul obeundo, Medendi sæpe artem didicisse, atq; exercuisse certissimum est.

HORUM autem nonnulli libertatem tandem, seu Dominorum gratiâ promerendâ, seu pretio dato adepti, officinas plerumq; ad operam suam, artisq; instrumenta publicè vendenda conducere solebant, quas *Medicinas* Plautus vocat ; [2] quasq; perinde ac tonstrinas, conciliis, cætibusq; otiosorum frequentari solitas docet. Servos enim ex pecunia illâ, quam de demenso suo parcendo, geniumq; defraudando corradere sæpe solebant, libertatem haud rarò emisse constat : [3] qui verò artem ullam habebant, omnium certè facillime peculium sibi, lucrumq; quoddam adventitium, Dominorum concessu, ad emendam libertatem conficere poterant : quod Medicis præcipuè accidisse, dum eos tamen inter infimos hominum recenset, indicare videtur Seneca ; [4] qui divitias in bonis nequaquam esse numerandas contendit, propterea quod ejusmodi bona in *Arte medendi humillimis quibusq;* contingere videmus.

QUUM verò Græcia tandem, & Asia subactæ, Imperioq; adjectæ essent ; tum luxu inde omnia, deliciisq; Romæ diffluere ; Græcorumq; artes in Urbem introductæ priscam illam vitæ disciplinam, simplicitatemq; omnem corrumpere ; Principesq; viri tum primum Græculos undiq; servos, artibus instructos, & Medicinæ præcipuè peritos, qui & valetudini & luxuriæ simul ministrarent, conquirere sibi ac omni studio coemere cæperunt : neq; Procerum posthac Divitumvè domus ulla *Medicis Servis* vel pluribus vel singulis

[1] Κατ' ἐπίταξιν τῶν δεσποτῶν καὶ θεωρίαν καὶ κατ' ἐμπειρίαν τὴν τέχνην κλῶνται ὑπηρεταὶ τῶν ἱατρῶν. Plato l. l. 4. 834. [2] Amphit. 4. 1. [3] Plaut. Rud. 4. 2. It. Senec. Ep. 80. [4] Senec. 85.

ad minimum caruisse videtur; quorum deinceps in manibus Medendi Ars, ac provincia ferè omnis versata est. Medicorumq; adeò numerus dum in Urbe magis indies crescebat, rarò tamen adhuc de Medicinâ ipsâ, ejusve Professoribus, tanquam de re humili & abjectâ nimis, apud Auctores mentio occurrit: neq; præter *unum Arcagathum* cuius unquam Medico ante J. Cæsaris ætatem, jus Civitatis datum reperio: primusque, ut opinor, circum idem tempus *Asclepiades quidam*, Medendi arte celebris fuit; qui cum Rhetor primò fuisset [1] nec remedia nosset, quum Rhetoricam tamen sibi minùs quæstuosam invenisset, ut sagaci erat ingenio, ad Medicinam se convertit, ac famam inde magnam atq; auctoritatem adeptus, in Ciceronis deinceps amicitiam & familiaritatem [2] est receptus.

ROMÆ interea tanto semper in dedecore ars tota jacuit, ut *solam eam Græcarum artium*, magno licet fructu proposito, *Romani gravitate suâ indignam* [3] judicarint; *paucissimiq; illi Quiritium*, qui quæstu vix tandem allekti, eam non nisi ferò attigerint, tanquam *ad Græcos transfugæ* habebantur. Apud illos bellicæ virtutis laus & spendor primum semper locum obtinuisse, primamq; ad gloriam commendationem præbuisse videtur; qui verò in togâ potius, foroq; versari, & pacatiora sequi studia maluerunt, *alii*, ut ait Cicero [4] *se ad Philosophiam; alii ad jus Civile, alii ad eloquentiam applicuerunt*. Hisce se Artibus ingenuus quisq; exercuit; hisce solis viam sibi ad opes, famam, honores patefecit; quem verò unquam Romanorum ad Medicinam sese applicuisse, quemvè Civem ex eo studio laudem & gloriam reportasse legimus? quod tamen *ordini, cui convenit* (servis utiq; & libertis) *honestum esse, Cicero ipse agnoscit*. [5] Neq; mirum sane, veteres illos, qui liberalium Artium tractationem ad

[1] Plin. Hist. Nat. l. 25. 2. it. 26. 3.

[2] Cic. de Orat. l. 1. 14.

[3] Plin. lib. 29. 1.

[4] De Offic. 1. 32.

[5] Ibid. 42.

servos minimè pertinere arbitrabantur [1], atq; ibi iis prorsus studiis, quibus ipsi dare operam solebant, servos legibus arcebant, [2] Medendi Artem à servis omnino occupatam, atq; administratam, tanquam *illiberalem* ac *sordidam* rejecisse.

HAUD tamen negandum est, quin cum servulis hisce Medicinam exercentibus, alii quoq; sese conjunxerint *Græculi esurientes*, qui quæstus causâ à Græcia Romam effluerint, liberæ fortasse, sed humilis certe atq; abjectæ conditionis; quippe gens illa omnis tanto Romæ in contemptu habitata est, ut nomen ipsum *Græcus* [3], tanquam contumeliosum quiddam & opprobrii plenum, jactitare plebs atq; in ore habere solebat: Hos verò omnes J. Cæsar, [4] ut *Urbi bellicis Civilibus exhaustæ frequentiam pristinam redderet, Civitate donavit*. Atq; hæc prima Medicis ad honores janua patefacta; hoc primum iis dignitatis fundamentum jactum videtur; qui apud alios deinceps Principes gratiâ sæpe valentes, opibusq; inde & variis immunitatibus aucti, ex servili atq; ignobili statu, ad honestum tandem; atq; ex tenebris illis & obscuritate in lucem paulatim & splendorem quendam evaserunt. Artem autem ipsam, magnis licet privilegiis munitam posthac atq; ornatam, vix unquam tamen, ut mihi videtur, inter liberales censeretur; contra verò; apud Jurisperitos à Studiis [5] liberalibus distingui semper & sejungi reperio.

ATQUE hæc jam, quæ de Medicis Romæ degentibus exposui, non conjecturâ modò probabilia, sed vera omnia ac

[1] 'Ου χρεὶ πόλιν ἀνδρα δούλον ὄντι ἐλευθέρως γράμας δινάκειν. Eurip. Antiop.

[2] Servum hominem causas orare leges non sinunt. Ter. Pher.

[3] Plutarc. in vita Ciceron. p. 863.

[4] Sueton. J. Cæs. c. 42.

[5] Sed etsi Salarium alicui Decuriones decreverint; ut puta, si ob liberalem artem fuerit constitutum, vel ob Medicinam, l. 4. de Decret. ab ordin. faciend. it. exceptis, qui liberalium Studiorum Antistites sunt, & qui medendi curâ funguntur, l. 1. Cod. de Decret. Decur.

certa planè esse, ex constanti Auctorum omnium fide comprobari faciliè potest: Quamvis enim, ut supra dixi, per prima illa ab Urbis ortu sæcula, altum quasi de re totâ sit silentium; ex consequentium tamen sæculorum Scriptoribus plurima, nec illa quidem obscura, suppetunt testimonia, quæ sententiam meam prorsus confirmant: neq; cuiquam certè dubium erit, quænam in prisca illa Urbis & Civium paupertate Medicorum fuerit conditio; cum florente jam, opibusq; omnibus affluente Republicâ, ignobilem eam, servilemque planè fuisse apparuerit: ad rem itaq; probandam accedamus.

PERVULGATA quidem est illa de *L. Domitio* Historia [1]; quem Corfinio capto, ne in Cæsaris potestatem veniret, *Medico servo* suo imperasse legimus, ut venenum sibi daret; expertum tamen Victoris clementiam, *Medicum* statim *manumisisse*, quod prudens minùs noxium temperasset. Cleanthem quendam, Catonis *Medicum* & *Libertum*, Domini manum obligasse [2], atq; intestina moribundo reposuisse, vulnusq; consuisse Plutarchus narrat: Augustus magnâ quâdam annonæ caritate, servitiorum partem, exceptis *Medicis* & *Præceptoribus*, ex Urbe expulisse à Suetonio dicitur: [3] exstatq; ejusdem Principis epistola, ad *Agrippinam nepotem* his verbis scripta: [4] *Mitto præterea cum eo ex servis meis Medicum, quem scripsi Germanico, si vellet, retineret.* *Antonium* etiam *Musam* (quem liberum Sponius [5] ingenuumq; fuisse existimat) Medicorum ferè omnium celeberrimum, *Annulo aureo* & *Statuâ aræâ* publicè donatum; Augusti tamen *Servum* & *Libertum* deinde fuisse ex *Dione* discimus [6]. Primus ille *Musa* Balneorum usum improbasse, & frigidâ omnino ægros demersisse dicitur; eandemq;

[1] Sueton. Nero, c. 2. Plut. in Vit. Cæs. 724.

[2] In vita Cat.

[3] In Aug. c. 42.

[4] Id. Calig. c. 8.

[5] Spon. Recherches curi d'Antiquité, Dissert. 27.

[6] ἢν γὰρ ἀπελεύθερος. Dio, ex Edit. H. Steph. p. 73.

hanc valetudinis tuendæ rationem ab eo sibi præscriptam meminit Horatius [¹].

APUD Jurisperitos etiam, multæ sæpe occurrunt de Medicis, tum Servis, tum Libertis propositæ quæstiones. *Medicus libertus quod putaret, si liberti sui Medicinam non facerent, multo plures imperantes sibi habiturum*, postulabat, ut sequerentur iē, neq; opus facerent. Id jus necne? [²] ubi ex voce illâ, *imperantes*, abjectæ Medicorum conditionis indicium quoddam elicere possumus; quum *Medico imperare* à Veteribus dici solere videtur pro Medicum adhibere, seu advocare: Sed non opus est plura Auctorum testimonia colligere, remq; satis claram auctoritatibus onerare, quæ magnâ sanè copiâ suppetunt; extant & Marmorum antiquorum Inscriptiones benè multæ, ad hanc ipsam quæstionem pertinentes, quarum paucas modò, ad Argumentum meum plenius illustrandum, ex Grutero apponendas duxi.

CHRESTE. CONSERVAE
ET. CONIVGI
CELADVS. ANTON.
DRVSI. MEDICVS
CHIRURG.
&c. 581.

Θ. Κ.
Τ. ΑΙΔΙΟΣ
ΑΣΚΛΗΠΙΑΔΗΣ
ΣΕΒΑΣΤΟΥ
ΑΠΕΛΕΤΘΕΡΟΣ
ΙΑΤΡΟΣ
ΛΟΥΔ. ΜΑΤ.
ΧΕΙΡ.
335.

EROS
AVGVSTAE
MEDICVS 581.
SPOSIANVS.

M. RVFRIVS. M. L.
PAVSTVS. MEDICVS
IMMIVIR. AVG.
464.

EVTYCHVS. AVG. LIB. NERONIANVS. MEDICVS. LVDI.
MATUTINI. 335.

[¹] Epist. 1. 1. 15.

*Nam mihi Baidas
Musa supervacuas Antonius & tamen illis
Me facit invisum, gelida quum perfluor unda
Per medium frigus.*

[²] Lib. 26. Princip. de oper. libert.

TALIBUS monumentorum veterum, atq; Auctorum confirmata testimoniis, constans semper de fervili apud Romanos Medicorum conditione opinio invaluit: primus eam, ut opinor, in dubium vocare conatus est H. Casaubonus, in Animadversionibus suis in Suetonium.

SPONIUS deinde, Antiquitatis quidem ipse scientiâ excellens, Medicus tamen, artiq; suæ nimium favens, opinionem hanc tanquam *vanum quoddam Robortelli commentum* irridet [1], omnemq; servitutis indignitatem, à Medicis in Chirurgos atque Ocularios ridiculè satis transferre conatur. Meadius deniq; noster, Sponium omnino sequens, magnificentius tamen, & gloriosius omnia de Arte suâ prædicat. Casaubonus enim Medicos licet non omnes, at plerosq; tamen è Servorum numero, neq; ullos quidem Romanos, sed Græcos planè omnes fuisse fatetur: Sponius in hoc præcipuè elaborat, ut à Servis ad proximum Libertinorum ordinem medendi artem evehat, atq; uno quasi gradu altiore ponat: Meadius autem nihil omnino servile, nec humile quidem Medicis ascribi patitur [2]; sed in libertatem omnes, ac ingenuitatem simul asserit; Chirurgos solummodò, tanquam servile pecus, atq; extremæ fortis homines, liberè nobis lacerandos propinans. Sed quibus tandem Argumentis hi tanti viri ad probandum utuntur, operæ pretium erit considerare.

CASaubONUS quum animadvertisset *Medicum* quendam, [3] quem *J. Cæsar* à prædonibus captus, secum habuisse à *Suetonio* dicitur, *amicum Cæsaris* à *Plutarcho* [4] appellari; aliosq; itidem Artem illam profitentes Principum Virorum amicitia nonnunquam ac familiaritate usos esse; ejusmodi homines, quibus tantus honos habitus esset, Ser-

[1] Spon. Recherches Curieuses d'Antiq; Dissert. 27. It. Miscellanea Erudit. Antiq. Sect. 4. p. 141.

[2] Mead. Oratio Harveian. p. 8.

[3] Animadvers. in Sueton. p. 8.

[4] In vita J. Cæs.

vos fuisse suspicari, tanquam ridiculum credituq; absurdum arguit: hoc cum ille, tum post cum Sponius, argumento maximè utitur. Sed miror non animum attendisse Viros doctissimos, *amicorum cohortes* in plures gradus & ordines à Magnatibus segregari solere [1]; ut Lampridius de Alexandro Severo loquens, *tantæ eum moderationis fuisse scribit*, [2] ut *amicos non solum primi & secundi loci, sed etiam inferioris, ægrotantes viseret*. Neq; mirum videri debet, non modo Libertinos sed & Servos etiam, in *inferiorum Ordinum amicis* interdum numerari; cum meminerimus, quam benignè quamq; familiaritèr istius sortis homines, qui fide & ingenio præstarent, vel à Principibus Viris tractari essent soliti.

BRUTUS ad Ciceronem scribens [3], *Glyconem*, inquit, *Medicum Pansæ diligentissimè tibi commendo; audimus eum venisse in suspicionem de morte Pansæ, custodiriq; ut Parricidam; nihil minùs credendum; est modestus homo & frugi* — rogo te & quidem valde rogo, &c. quis jam Medicum illum, Bruto tantopere carum & familiarem, *amicum Bruti* vocare dubitaret, qui tamen *Pansæ Cos. Servus*, aut saltem *Libertus* erat? Ciceroni autem ipsi nihil unquam *Servo suo Tirone* dulcius aut carius fuisse, epistolæ suæ ad eum missæ satis declarant: ob cujus tandem manumissionem gratias ei per litteras Q. Cicero frater agens [4], *Gratissimum*, inquit, *mibi fecisti, cum eum indignum illa fortunâ, nobis Amicum, quàm Servum esse maluisti*: tanquam nihil aliud esset Manumissio, quàm è servitute in amicitiam Domini transitus: hoc autem Medicis præcipuè & Præceptoribus contigisse, ut in *Amicos* faciliè transfirent testatur

[1] Consuetudo ista vetus Regibus, Regesque simulantibus populum amicorum describere: apud nos primi omnium C. Gracchus, & mox Livius Drusus instituerunt segregare turbam suam, &c. Senec. de Ben. l. 6. 33. It. de Clem. 1. 10. It. Sueton. Tiber. c. 46.

[2] c. 20.

[3] Epist. ad Cic. 6.

[4] Cic. Ep. fam. ad Tiron. 6.

Seneca; [¹] quibus scilicet Artes ipsæ, quas profitentur, Dominorum gratiæ promerendæ hominibusq; beneficio obligandis omnium maximè sint opportunæ. Sed quid tandem ad amorem Domini erga servum significandum gravius esse potest, quam Inscriptio publicè dicata? hujusmodi autem vetustam quandam exhibet *Turrius*, [²] Aquileiæ repertam, quàm summus, uti videtur, Coloniae Magistratus *Servo suo Medico* posuisset.

P H A E B I A N O

S E R.

M E D I C O

F A B I A N U S

C O S.

HANC Inscriptiōem, inquit Auctor celeberrimus, *ægris oculis vidisset Sponius, qui à Servorum abjectâ conditione Medicos vindicare conatus est.* In notissimâ deniq; illâ de Pyrrho Rege historiâ; hominem illum, qui Fabricio Consuli, si de pretio conveniret, veneno Regem necare promittit, *Medicum* Plutarchus [³]; *Amicum* Gellius [⁴]; *Famulum* autem *Regis* Claudianus vocat [⁵]: quæ tamen omnia tum inter se consentire, tum sententiam meam confirmare, ex supra dictis faciliè patere arbitror.

S P O N I U M quod attinet; multum ille quidem sese efferre atq; exultare videtur, quod Medicorum unus aut alter *Ciceronis, Cæsarisve Amicus* esset nominatus: quod quam leve totum sit, ac futile, nihil necesse est pluribus ostendere. Ut verò diligens admodum erat Antiquitatis omnis Investigator; in Monumentis tamen veterum perscrutandis idem ille quidem facere videtur, quod ii omnes solent, qui certis quibusdam destinatisq; sententiis sese addixerint; ea

[¹] De Ben. l. 6. 26.

[²] Philip. a Turre Monumen. Ver. Antij. p. 361.

[³] In vita Pyrrhi. p. 396.

[⁴] Noct. Att. 3. 8.

[⁵] De Bello Gild. 271.

videlicet,

videlicet, qua opinionibus suis præjudicatis favere quoquo modo credant, rapere undiq; & in partes suas torquere, alia verò omnia negligere facilè aut celare. Sed ut Argumentationis ejus vim omnem complecti facilius, & comprehendere queamus; Inscriptionum quarundam veterum, quibus præcipuè causam suam evincere, contrariamq; refellere conatur, maximam partem huc quoque transferendam curavi.

I.

M. LATINIVS
MEDICVS
OCVLARIVS.

II.

M. ALLIVS. PAMPHILVS
MEDICVS
&c.

III.

C. CALPVRNIVS. ASCLEPIADES
PRVSA. AD. OLYMPVM. MEDICVS
PARENTIBVS. ET. SIBI. ET. FRATRIB.
CIVITATES. VII. A. DIVO. TRAIANO
IMPETRAVIT. &c.

IV.

ILLVSTRIVS. TI. CAESARIS.
AVG. SER. CELADIANVS
MEDICVS. OCVLARIVS.

[16]

V.

M. FONTEIVS
NICANDER
MEDICVS.

VI.

L. ANNIVS. CASSIVS. MITHR
ADORVS. MEDICVS. &c.

VII.

L. ARRVNTIO
SEMPRONIANO
ASCLEPIADI
IMP. DOMITIANI
MEDICO. &c.

VIII.

TI. CLAVDIVS. IVLIANVS
MEDICVS. CLINICVS. COH. III.
PR. FECIT. VIVOS. SIBI. ET.
TVLLIE. EPIGONE. CONIVGH
LIBERTIS. LIBERTABVSQ;
CLAVDIIS. &c.

IX.

P. CHARM.

SOSTHE.

MEDIC.

ImI. VIR. AVG.

HISCE

M. V.

HISCE pauculis Inscriptionibus, inquit Sponius, [1] destrui potest ridiculum Robortelli commentum; qui asseruit Romæ tantum servos Medicinam exercuisse. Etiam si etenim in Inscriptione, Illustris Tib. Cæsaris servus fuerit Medicus; observandum est, addi Ocularius; sicq; potius Chirurgum quàm Medicum fuisse. At in aliis lapidibus Medici soli ingenui, aut liberti, &c. quorum ultimus verò, præterquam ingenuus fuit, sextumviratus dignitate ornatus observatur.

DE primâ autem illâ Inscriptione, literas, M. L.; quæ Latinii nomen sequi debuissent, libertinam videlicet ejus conditionem indicantes, a Sponio detractas esse, vir doctus Malvasia ostendit [2]. Secundam quod attinet; Amicus meus Justus Fontanus, Romanæ Ecclesiæ Præsul, vir omni literarum genere præstantissimus, scriptisq; in lucem editis meritò celeberrimus, in libro suo de Antiquitatibus Hortæ (quem inter alia plurima amicitiae & benevolentiae suæ pignora ab eo Romæ dono accepi) diverso plane modo eam nobis exhibet; videlicet, MALLIVS PAM. &c. Nulla interpunctionis notulâ ad prænomen distinguendum adhibita atq; ex eo Pamphilum illum è servorum grege fuisse, necdum libertate donatum contendit; propterea quod prænomine, quo cives omnes utebantur, careret: [3] Sponiumque deinde levitè reprehendit, quod ultra quam par sit, Robortelli opinionem irrideat.

DE Asclepiade autem Medico proxime memorato, quam puerilia & inepta omnia protulit Sponius? [4] Qui Inscriptionem ipsam in Gallicum sermonem vertens, septem Urbium Dominium & Principatum ab Imperatore Trajano cum obtinuisse asserit: Neq; Meadius deinde hunc tantum virum, seu Principem potius, totq; Civitatum donationem,

[1] Miscell. Erud. Antiq. p. 144.

[2] Marmora Felsin. Sect. 5. c. 1.

[3] Cap. 9. p. 166.

[4] Dissert. 27. p. 431.

in Artis suæ gloriam commemorare omisit. [¹] Sed quid tandem, si Diis placet, hæc tam magnifica sibi velint; Reinesius enim, Auctor quidem ille gravis, Medicusq; celebris, (unde ipsam etiam Inscriptionem transtulerat Sponius) nihil aliud *Asclepiadem* huncce fuisse dicit, [²] quam *servum* è *Calpurnia Familiâ* manumissum, qui Trajani favore *Civis privilegia* & *immunitatem*, non solum Romæ, sed in sex aliis Græciæ & Asiæ Civitatibus sibi, suisq; impetraverat: Nec quicquam sane amplius Inscriptionis ipsius verbis significari certissimum est; quippe *septem Urbium Dominatus* ab optimo & prudentissimo Principe *Mædico Græculo* donatus, non solum incredibile quiddam videtur, sed à scriptoribus omnibus silentio præteriri nullo modo poterat.

CÆTEROS autem Medicos in reliquis illis lapidibus nominatos, quis unquam sanus Ingenuos, ut ille, atque ex familiis quarum nomina præ se ferunt, oriundos credere potest? quidni potius servos omnes fuisse existimemus, qui manumissi postea, *Dominorum* sibi *nomina*, & *prænomena* pro more assumerant?

Verterat hunc Dominus momento turbinis, exit
Marcus, Dama, &c. — Perf. Sat. 5. 78.

Hoc sanè de *Claudio illo Juliano* quam maximè est probabile; non tam propter conjugem Græcam *Epigonem*, quam quod *Claudiæ familiæ*, è quâ ipse manumissus esset, *libertis, libertabusq;* commune Sepulchrum posuisse videtur. Sin quod minùs est verisimile, liberos eos esse concedamus; Romani tamen esse non poterant; sed ex Græculis istis, qui ab Imperatoribus Civitate donati, Magnorumque in clientelam recepti, Romana deinceps nomina usurparunt; retento tamen plerumque atque adjecto veteri Græco: Quales proculdubio (si non servi potiùs sint existimandi)

[¹] Orat. Harv. p. 9.

[²] Syntag. Inscrip. Antiq. Class. 11. 4.

Cassium, Fonteium, Arruntium fuisse ex ipsis Inscriptionibus satis apparet.

SEXTO viratum denique *Augustalem* quod attinet; quem Medicus ille Charmes in Inscriptione gessisse dicitur: errat planè Vir Eruditus, quod non nisi ad *Ingenuos Nobilesq;* deferri eum existimaverit; [¹] quum & Libertinis præcipuè, seu semper potiùs delatum fuisse multæ aliæ Inscriptiones declarant: quarum quidem una ipsam pecuniæ summam memorat, quam *Medicus Servus* pro libertate; quamq; *libertus* deinde pro *Seviratu* in Rempublicam dedisset [²].

P. DECIMVS. P. L. EROS
MERVLA. MEDICVS
CLINICVS. CHIRVRGVS
OCVLARIVS. VI. VIR
HIC. PRO. LIBERTATE. DEDIT. H. S. I.,,
HIC. PRO. SEVIRATU. IN. REMP.
DEDIT. H. S. ∞. ∞.

Hier. Mercurial. Var. Lect. l. 3.

SPONIUS autem, dum Medicorum veterum conditionem liberam ac ingenuam probare studet, evertit planè,

[¹] Dissert. 27. p. 435.

[²] *Seviratus* hicce *Augustalis*, quale tandem Munus fuerit, siue Sacerdotium, siue magistratus quidam in municipiis, haud inter Eruditos constat: ex Tacito [Ann. 1. 54. 1.] & Suetonio [Claud. c. 6] discimus, post mortem Augusti Sacerdotium quoddam in honorem *Juliae Gentis* a Tiberio esse institutum; in quod forte deligebantur Primores Civitatis, unus & viginti, *Sodalium Augustialum* nomine, qui sacris, ludisq; in Cæsarium defunctorem honorem constitutis præfuerunt; quibus postea extra ordinem adjecti Tiberius, Drusus, Claudius, Germanicus. Hujus Sodalitatis ad similitudinem, rebusq; ut opinor, iisdem procurandis, *Seviratus Augustalis* in Coloniis & Municipiis creatus videtur: Ordo quidem inter Decuriones & plebem medius; ut ex Veteribus marmoribus patet. Honorem ipsum pecuniâ plerumq; emptum; nonnunquam tamen à Decurionibus ob merita gratuito datum; nec tamen perpetuum fuisse, sed quinquennale & repetitum interdum ex Inscriptionibus antiquis colligitur.

ut mihi videtur, quod tanto opere astringere laborat, cum è *Libertinorum* tandem familiâ maximam eorum partem exiisse sateri cogatur: quid enim tantum interest, *Servine* Mendendi Artem exercuerint an *Liberti*? quum hos etiam in servitute illam cum didicisse, tum exercuisse necesse sit: *Servos* autem *frugi & diligentes* (atque ut ex supra dictis conjicere licet, omnium maxime *Medicos*) haud *quinquennio diutius servire*, sed in libertatem deinde emitti solere, ex *Cicerone* colligere possumus: [1] atque hinc *Medicorum Libertorum*, quorum nomina toties occurrunt, tantus numerus effluxit: qui quidem etsi *liberi* dici possint, (quum tamen non omnes fortasse justâ libertate fruebantur) at *Ingenui* certè nunquam existimabantur: contra verò; *Libertinos* atque *Ingenuos*, tanquam contrariæ fortis homines, sibi invicem oppositos semper ab Auctoribus invenimus, *Hominibus*, inquit Seneca, [2] *prodesse Natura jubet, Servi, Liberive sint; Ingenui an Libertini.* Narratq; Suetonius, [3] Augustum *neminem unquam Libertinorum cœnæ adhibuisse*, excepto Mena, (S. Pompeii Liberto) *sed asserto prius in Ingenuitatem.*

SED ad Meadium tandem nostrum veniamus, qui in hac quæstione tractandâ, [4] in id unum totus incumbit, ut infamiam *Medicis* servitutis in *Chirurgos* penitus removeat; *Illos* Romæ semper splendidos, honoribusq; auctos; *Hos* tantummodò ignobiles, abjectos, serviles esse contendens: Utriq; autem cum *Medici* à Veteribus appellabantur, inde errorem hunc omnem nasci innuit, quod quos eodem nomine appellatos Viri docti observassent, eandem etiam vitæ conditione usos crederent. Sed parum ei feliciter in re probandâ successit: ex omnibus enim, quos enumerat *Medicis*, duos tantum profert, de quorum condi-

[1] Orat. Philip. 8. 11.

[2] De Vita Beat. c. 24.

[3] Aug. c. 74.

[4] Orat. Harv. p. 8.

tione certi aliquid ac indubitati memoriæ proditur; *Arce-
gathum* scilicet, & *Antonium Musam*: quorum ille quidem
liber & Civitate donatus, sed *Chirurgus* certè, seu ut *Plinius*,
eum vocat, [¹] *Medicus Vulnerarius*; Hic autem, *Medicus*
planè summus, summisq; honoribus ornatus, *Augusti* tamen
ut supra dixi, *Servus* & *Libertus* fuit: de reliquis illis,
quorum *Romana* quidem nomina adducit, *Cassii*, *Calpe-
tanis*, *Arruntiis*, &c. quid constituendum sit, ex supra me-
moratis facilè judicabimus: quos si Cives ipse, Ingenuosq;
omnes fuisse, cum Sponio credere potest; haud tamen aliis
persuadere credat; *Nobiles* unquam *Romanos* Artem illam
exercuisse, quam vel *infimus* quisque gravitate sua indig-
nam arbitrabatur; quamque *nullus omnino Quiritium*, nisi
ferò admodum, nec ut *Clericus ipse* fatetur, ante Cæsarum
ætatem unquam attigit.

OBSERVAT autem Vir Celeberrimus, in Nummo quo-
dam *Rubriæ Familiæ*, *Anguem Deæ Salutis Simbolum* con-
spici, quem ad florentem tunc in ea familia Medicinæ lau-
dem referri omnino oportere censet [²]: miraturq; Pati-
num & Vaillant, Medicos quidem ambos, in Nummis Fa-
miliarum Romanarum explicandis, *rem Arti suæ tam ho-
norificam* prætermisisse: at in aliis etiam Nummis Consula-
ribus, quos ipse quoq; exhibet [³], Uno scilicet *Junia*, al-
tero *Aciliæ Familiæ*, ipsa *Deæ Salutis* imago expressa cer-
nitur: num Medici propterea familiarum istarum Principes?
nihil sane minus credendum. Sed *Juniorum* nummus, ob
Templi *Deæ Saluti* ædificati memoriam, percussus existi-
matur, quod *Junius Bubulcus* ex voto, quod Consul fece-

[¹] Hist. Nat. l. 29. 1.

[²] Orat. p. 11.

[³] Ibid. p. 31. Afferit [p. 49.] inter alias Romanorum familias, Rubriam
Medicinæ laude floruisse; Pliniumque testem adducit; qui tamen nec de Rubria,
nec de aliis istis familiis ne verbum profert; sed inter Medicos tantummodo cele-
berrimos memorat Cassios, Carpitanos, Arruntios, Albutios, Rubrios --- quos Ser-
vos potius, quam Familiarum Principes fuisse, ut modo dixi, haud dubitandum est.

rat, Dictator dedicavit A. U. 451. ['] Alterq; iste *Acilianus*, munus aliquod, vel magistratum, ad valetudinem populi contra pestem, morbumve quendam contagiosum tuendam institutum, gestumq; feliciter denotat, uti ex ipsa inscriptione Viri docti judicant. MV. ACILIVS, III. VIR. VALETIV. Quidni igitur cum Patino, *Rubriorum* etiam Nummum illum (quo *Æsculapii* in Urbem advectio denotari atque exprimi videtur) ad operam aliquam singularem ea occasione Reipublicæ præstitam, seu ad sumptus Templo ejus ædificando, vel ornando postea ab ea familia præbitos, referendum arbitremur? Sed ut privatos hosce Cives omittamus; in Imperatorum sæpissime nummis eadem illa cernitur *Salutis* effigies; significans videlicet, salutem a Principe vel Imperio publicè, vel certis quibusdam Civibus præcipuè datam [•]; seu vota & sacrificia pro conservatione, & valetudine Imperatoris à populo, vel Civitate aliqua facta. Ex talibus autem nummis, si Imperatores ipsos medicinam exercuisse putaremus, haud magis absurdum esset, quam si Nobiles illos *Junios*, *Acilios*, *Rubrios*, Consulum adhuc ætate, Artem illam professos crederemus; quæ illis certe temporibus dedecus potius & infamiam, quam laudem, gloriamve nummis percutiendis celebrari dignam attulisset.

DUM autem a Medicis contumeliam propulsare conatur, caveat tandem vir dignissimus, ne in alios ipse quidem contumeliosus reperiatur; Chirurgos velim, viros sanè honestos, & Reipublicæ utiles; quosque a reliquis Medicis,

['] T. Liv. l. 10. 1.

[•] Cum conjuratio quædam (cujus Princeps Cn. Cornelius, Pompeii magni ex filia nepos) contra Augustum esset detecta, Livie Augustæ consilio atque intercessione non veniam modo Conjuratores, sed honores & Magistratus ab Imperatore consecutos esse, tradit Dio: [Cæs. Aug. l. 55. p. 85.] In cujus rei memoriam Nummum illum percussum esse, verisimile est, in cujus aversa parte, Livie facies conspicitur, hac inscriptione; SAL. AVG. Vid. Agostin. Dial. 2. Tab. 45 Statuam etiam illam, quæ Romæ adhuc cernitur, Livieq; Augustæ faciem, sub *Dese Salutis* imagine exhibet, ob eandem causam, atque eodem tempore fingi credibile est. Vid. Raccolt. di Statue di Roma. ---

nec nomine, nec conditione antiquitùs unquam distinguì, aut segregari reperio: Nisi fortasse credendum potius sit, Chirurgicam Medicinæ partem, cum antiquiorem, tum majori etiam apud veteres honore fuisse habitam. Ipse quidem *Æsculapius* non aliam ob causam in Deorum numerum relatus dicitur, quàm quod *Specillum* (Chirurgorum quoddam instrumentum) *invenerit*, *primusq; vulnera obligare docuerit*: [¹] ejusq; itidem Filios, ab Homero tantopere celebratos, *Podalirium & Machaonem*, non ad pestem morbosve medendos, sed ad vulnera solum curanda adhiberi cernimus: *Ex quo apparet*, inquit Celsus, [²] *has partes Medicinæ solas ab his esse tentatas, easq; esse vetustissimas*. Arsque ipsa Chirurgorum adeo propria ab Antiquis existimabatur, ut nomen inde, à telis scilicet eximendis, apud Græcos eam duxisse *Sextus Empiricus* Auctor est: [³] Ἱατρικὴ ἄρχει τὸ παλαιὸν ἀπὸ τῶν ἰῶν ἐξαίρεσις. Quam quidem nominis definitionem ab Homero planè ipso sumfisse videtur.

Ἱππὸς γὰρ ἀνὴρ πολλῶν ἀντάξει⊕ ἄλλων
ἴος τ' ἐκτάμνον, &c.——Iliad. λ. 514.

HIER. Mercurialis, Medicus quidem ipse doctissimus, omnes priscos Medicos Chirugos fuisse agnoscit; atque ad Galeni usque tempora Medicamenta sibi ipsis parasse: Uti *Compertum habent*, inquit, [⁴] *qui in Auctoribus antiquioribus*, atq; Hippocrate præcipue sunt versati.

APUD veteres certè Romanos, communi Medicorum nomine cum utrosque appellari, tum utrasque simul Medicinæ partes ab eodem semper exerceri certissimum est. *Arcagathus* ille, qui omnium primus Medicinæ profitendæ causâ è Græciâ Romam, Anno Urbis 535, venisse dicitur,

[¹] Cic. de Nat. Deor. l. 3.

[²] Præf. lib. de re Med.

[³] Adv. Mathem. l. 1. c. 2.

[⁴] Var. lect. l. 1. c. 13.

[.] *Chirurgus*, ut ante dixi, fuit, tabernamque ad operam locandam publicè datam habuit. *Plautus* etiam, qui eodem tempore, seu posterius aliquanto floruit, de *Medicis* quoties loquitur, haud alios ac *Chirurgos* esse confirmat.

*Lumbi sedendo, oculi spectando dolent,
Manendo Medicum, dum se ex opere recipiat;
Odiosus tamen vix ab aegrotis venit;
Ait se obligasse crus fractum Æsculapio,
Apollini autem brachium, &c. ———*

Menæc. 5. 3.

C. MARIUM crura tumoribus quibusdam deformata Medico secanda obtulisse legimus; [.] & secandi acerbitatem sine ullo doloris indicio pertulisse. *Cicero* de Milite Veterano ac Exercitato loquens [3], ob vulnera fortiores eum fieri dicit, nec requirere aliud, quam *Medicum*, à quo obligetur. *Catonis Medicum illum* supra memoratum *Chirurgi* proprio munere fungentem vidimus. Gladiatorum denique *Ludi singuli*, ut ex Inscriptionibus plurimis apparet, singulos sibi Medicos habuerunt, in utrumque certè, tum *valeitudinem tuendam*, tum *vulnera medenda*, paratos æquè ac instructos.

IMPERATORUM autem postea temporibus, cum Civium simul & Medicorum multitudo in immensum quasi excrevisset; atque in Urbe opibus omnibus abundante, vel *quælibet Medicinæ pars* vectigal, quæstumq; satis amplum profitentibus conficere valeret; tum primum in partes varias secari quasi, & dividi Medendi Ars; tum singulæ deinceps à singulis tractari, & administrari; tum vel minima quæque corporis pars, certusvè quilibet dolor *Medicos sibi*

[1] Plin. Hist. Nat. l. 29. 1.

[2] Plut. in C. Mar.

[3] Tusc. Quæst. l. 2. 38.

proprios, & unicè addiēctos habere cœpit: [1] atque hinc denique *Clinicorum, Chirurgorum, Oculariorum, Auriculariorum, &c.* nomina effluxere; quæ tamen omnia uni interdum, eidemq; adhuc competere, ex Inscriptione supra allatâ, atque aliis multis liquet.

POSTREMIS temporibus, inquit Menagius, [2] *partem illam Medicinæ, quæ manu medetur, ab aliis homines sejunxerunt: quando factum hoc dissidium, dixerit alius, non ego; certe post Antoninos.* Scio autem Celsum, prout à Clerico citatur, [3] multis antea annis factam hanc Medicinæ partitionem indicare videri: dubitat autem vir eruditus, an Celsus de eâ, tanquam facta jam, & in usum perductâ; an de re solum utili, quamq; instituendam exoptarat, esset locutus; cum Celsi ipsius ætate, antiquum adhuc morem obtinuisse, omnesq; simul Medicinæ partes ab uno eodemq; tractatas sæpè esse appareat.

QUICQUID verò de hac re statuamus; hoc unum certissimum est, *Medicos & Chirurgos* pari semper conditione & dignitate apud veteres Romanos extitisse: viderintq; tandem ii, qui constantem doctorum ferè omnium opinionem, tanquam *ridiculum commentum, in opprobrium artis prolatum*, insectantur; quam temerè ipsi, nullo Antiquitatis Monumento, nullo Auctore muniti, in alios, immerentes illos quidem & indignos, mera opprobria jaciant.

MEADIVS autem, ne, si nihil omnino de ignobili Medicorum veterum statu fateretur, obstinatum nimis & pervicacem sese ostenderet; concedere tandem aliquid videtur, sed tanta verborum obscuritate involutum & quasi vi extortum, ut sensum inde vix ullum quidem, nedùm clarum & di-

[1] Medicos fortasse quis accipiet, etiam eos, qui alicujus partis corporis, vel certi doloris sanitatem pollicentur: ut puta, si Auricularius, si Fistulæ, vel dentium, &c. l. 1. §. 3. Dig. de var. & extraor. cognition.

[2] Amænitat. Jur. Civ. c. 35. p. 227.

[3] Hist. de la Medicine. l. 1. pt. 2. c. 9.

stinctum elicere facile valeamus: ejusq; ideo verba integra huc apposui, ut solertior aliquis ea mihi expedienda suscipiat.

NIHIL igitur servile, inquit ille, [1] aut tenue quidem, *Artem* nostram adhuc dedecorat. Sed ut planè & sine fuco totam rem dicam, simul cum ingenuis multis, & doctis viris, non pauci scientiæ & fortunæ bonis inferiores, illis temporibus Romam veniebant; qui etsi non Medicamentis, sed manu curarent, Medici tamen appellabantur. Hi in divitum & Magnatum clientelam se conferebant, & Servi agebant, donec Civitatem consequerentur: inde Liberti, nomen alicujus Familiæ Romanæ sibi adsciscere solebant: neq; raro, si ingenium studio literarum excoluissent, morbis etiam internis medebantur, & in Medicorum Clinicorum censum veniebant. Tali conditione fuit Antonius Musa, &c.

HÆC ille; sed ut mihi quidem videtur, cum verbis tum sententiis sibi ipsi planè repugnans: ut enim alia omittam; ego sane haud intelligo, quemadmodum ii, qui è Græcia sponte quidem venissent, atque in Divitum clientelam sese contulissent, *Servos* deinde *Romæ* agere, iidemq; *Magnatum Clientes* & *Servi* simul esse possent? Hujusmodi autem omnia, (sive errata, seu minus tantum accurata vocemus) & longè quidem majora, tali certè viro facile sunt ignoscenda: cui tantis rebus occupato, otium ad hujusmodi nugas exquirendas nullo modo suppetit; cujusq; assiduis occupationibus quantum unquam moræ interponatur, tantum sane de publicis commodis detrahitur.

CLERICUS autem ille, quem supra nominavi, in libro illo, quo Medendi Artis historiam diligenter & eruditè contexuit, hanc omnem quæstionem copiosè tractat; [2] & quamvis Medicus, non dubitat tamen, quæ in utramq; partem dici solent, in medium proferre, aliis judicium relin-

[1] Orat. p. 9,

[2] Lib. 1. p. 3. c. 2.

quens: in hoc tantum errare visus; quod Sponii Autoritatem sequens, Medicos illos *Arruntium, Calpetanum, Rubrium, &c.* quos *Romanorum primos* Medicinam attigisse dicit, ex *amplissimis Civium familiis* ad eam illicò accessisse credat: quasi artem illam, quæ Romani Civis existimationi nocere planè existimabatur, *Nobiles* statim exercuisse, omnino esset credibile: idque *Augusti, Tiberiivè* ætate, cum vel multis post annis Medici, ut supra dixi, in *humillimis mortalium à Seneca* adhuc numerantur.

SED de hac omni disceptatione hætenus: nec quemquam jam existimare velim, me horum aliquid disputasse, ut Medendi arti, honestæ ei quidem atque imprimis utili, invdiam aliquam conflarem, dedecusvè inurerem: Nihil minùs mihi in animo erat; quippe haud alius quisquam Medicorum plures, amicitia sibi & consuetudine omni conjunctos habet, aut habere magis cupit: quorum plerosq; cognovi semper, tum Viros bonos, tum in omni ferè doctrinæ genere excellentes. Nec ipsam sanè quæstionem ad veram artis gloriam, laudemq; pertinere omnino arbitror: etenim hoc sibi Medicina nullo modo præcipuum, sed cum aliis plerisq; artibus commune habet; quod Romæ tardiùs olim recepta, neglecta & contempta fuerit: [¹] neque *Medici* magis vituperandi, quod à priscis illis Quiritibus nullo loco habiti essent, quam *Poetæ*; quorum familiaritatem & consuetudinem M. Cato Senatori cuidam, tanquam probrum aliquod objecisse fertur: [²] tota hæc disputatio in Historica quadam disquisitione unicè versatur; quæ etsi omnibus sanè levicula; nonnullis tamen, uti spero, nec injucunda, nec homine in literis otiante indigna prorsus videbitur; qui tamen & his fortasse graviora, uti alias fecerit, ita in posterum etiam sit aliquando in lucem editurus.

[¹] Serò a nostris Poetæ vel cogniti, vel recepti. — Philosophia jacuit usque ad hanc ætatem, nec ullum habuit lumen Latinarum literarum. Cic. Tusc. quæst. 1.

[²] Ibid. —

quens: in hoc tantum erant villae; quod Sponii Aemilia-
tem septuaginta stadiis illos distantes, Caputemum, Pistorium,
et quos Romanorum primus Medicinam attigisse dicit, ex
amplissimis Graecis scriptis ad eam illud accersisse credit;
quasi autem illam, quae Romani Graecis experimentum nocte
plene existimarent, etiam istam extenuasse, omnia esset
credibile; idque, utique, Tiberius, cum vel natus
post annis Medici, ut supra dixi, in familiaris interitus
seu adhaerentem.

Et de hac omni libet attente habere: nec quia
quae iam existant velint, nec hominem a quibusdam
decedendi aut, hoc est, ei quidem a quo impunitis
clara aliquid constaret, delectare iuraret: Nulli enim
mihi in animo erat; quippe haud alius quidquam Medicorum
plures, amicitia sibi & confectione omni conparatos habet,
aut habere magis cupit: quorum quidam, cogniti, sapienter
tam, huius bonos, tum in omni se doctorum genere excol-
lentes. Nec ipsam tantum quaestione ad veram aequam
laudant; perire omnino arbitror: etenim hoc sibi Medi-
cina nullo modo praecipuum, sed cum aliis plerumque, artibus
commune habet; quod Romae tantum omnium recepta, nec
sola & contempta facit: [] neque, utique, tanta videri
tandi, quod a prius illis Quiribus nullo loco haberi, etiam
quam vixit; quorum familiaritatem & confectionem M.
Cato Senatori coeque, tantum proprium aliquid objecisse
facit: [] tota haec disputatio in Historiam quidam dispa-
sitione unice versatur; quae cum omnibus tantum leviter: non
nullis tamen, ut spero, nec inveniendis, nec homine in li-
bris, quante indiget, potius videbitur; qui tamen & his
notasse graviores, ut alias fecit, ita in postremum etiam sit
aliquando in locum editurus.

[] Sed a totius Romae vel cogniti, vel recepti. — Tullius de his
quae ad hanc rem, nec ullam habuit lumen Latini litterarum. Cui. Tull.

[] Ibid.

